

РОЗДІЛ 5

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 330.342

Длугопольський О. В.
Івашук Ю. П.

Тернопільський національний економічний університет

СПРИЙНЯТТЯ ЕКОЛОГІЇ ЯК СУСПІЛЬНОГО БЛАГА: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

На основі анкетування 434 респондентів різних країн світу досліджено ставлення представників різних націй до екології як суспільного блага. Виокремлено ключові, на думку респондентів, фактори світової екологічної кризи. Сформульовані висновки, які дають змогу продемонструвати відмінності у сприйнятті екології як суспільного блага між українцями та представниками інших країн світу.

Ключові слова: екологія, суспільне благо, врядування, корупція, кластер.

Постановка проблеми. Під впливом зростання запитів щодо якісного довкілля та внаслідок усвідомлення деструктивного впливу на навколишнє середовище зростаючого техногенного навантаження роль екології в оцінюванні добробуту суспільства та окремого індивіда радикально змінилась. Екологічність стає дедалі важливішою характеристикою держави добробуту. В Україні, на відміну від країн ЄС, до останнього часу практично не здійснювалась єдина послідовна державна політика щодо екологізації економіки, яка передбачає запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію негативного впливу на екологічні об'єкти під час здійснення антропогенної діяльності. Однак 7 грудня 2016 р. затверджено Концепцію реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р. [1], що стала ключовим документом для виведення у публічну площину проблеми екологічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми екологізації піднімаються в численних працях зарубіжних дослідників, серед яких можна відзначити Д. Бейлі, Р. Балларда, С. Варсорна, Дж. Гроссмана, А. Крюгера, Е. Магнані, Т. Панайоту, Л. Счебека, Д. Хелма [2; 3; 4]. Серед вітчизняних вчених, які акцентують увагу на екологічному тренді розвитку світової та національної економіки, можна виділити В. Аніщенко, Т. Афонченкову, В. Барановського, Є. Боброва, Є. Бойка, І. Гайдуцького, В. Дюканова А. Кітуру, Б. Масенко [5; 6; 7; 8; 9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте залишаються актуальними розвідки у сфері міжнародних опитувань громадян стосовно сприйняття екології як суспільного блага на національному та локальному рівнях.

Мета статті полягає у виявленні сприйняття екологічних факторів індивідуального добробуту різних вікових груп населення кількох регіонів світу та України, а також демонстрації різниці в попиті на якісне довкілля серед громадян України та громадян інших країн світу, згрупованих у два кластери.

Авторами проведено анкетування як громадян України, так і громадян 36 країн світу (використання онлайн-анкети). Вибіркою охоплено 228 осіб з України та 206 осіб з іноземних держав (табл. 1).

Оскільки отримані в результаті анонімного анкетування об'єкти характеризуються нечітко заданими даними, то для кластеризації використано метод *k*-середніх (*k*-means), що дає змогу з набору даних (*n*-об'єктів) створити *k*-групи в такий спосіб, що члени групи виявляться найбільш однорідними. В результаті моделювання отримано два кластери:

– кластер 1, який охоплює країни Азії, Латинської Америки, Центральної та Західної Європи, Північної Америки, Середнього Сходу та Північної Африки;

– кластер 2, який включає країни Східної Європи та Євразії, а також Африки на південь від Сахари.

Україна була виділена в окремий регіон для більш наочного порівняння та співвідношення з попередніми кластерами.

Таблиця 1

Країни та регіони в розрізі кластерів

№	Назва регіону	Країни, що увійшли до складу
Кластер № 1 (72 респонденти)	Азія	Китай
	Європа та Північна Америка	Німеччина, Великобританія, Швеція, Португалія, Італія, Франція, Канада
	Латинська Америка	Аргентина, Колумбія
	Середній Схід та Північна Африка	Єгипет, Марокко, Саудівська Аравія, Танзанія
Кластер № 2 (134 респонденти)	Африка на Південь від Сахари	Конго, Гана, Кенія, Нігерія, Сьєрра-Леоне, Замбія, Зімбабве
	Східна Європа та Євразія	Вірменія, Білорусь, Хорватія, Чехія, Естонія, Литва, Молдова, Польща, Румунія, Росія, Сербія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан
Кластер № 3 (228 респондентів)	Видокремлений регіон для порівняння	Україна

Виклад основного матеріалу дослідження. Посилення так званих зелених настроїв в розвинутих країнах демонструє зміщення в бік нової інтерпретації добробуту та його складових. Підвищення екологічних стандартів, зростання тягара екологічного регулювання розглядаються під кутом зору формування нової моделі інклюзивної економіки. Інклюзивність в таких умовах розуміється як доступність блага «чиста екологія» для усіх, оскільки воно не тільки наділене властивістю продукування позитивних екстерналій, але й дає змогу істотно покращити добробут на індивідуальному рівні через супутнє зниження витрат на медичні послуги, підвищення тривалості життя, зниження тягара професійних хворіб тощо.

З табл. 2 видно, що респонденти кластеру 1 переважно задоволені рівнем поінформованості про стан екологічної ситуації в країні (відповіді «так» і «переважно так» дали 77,7% респондентів), тоді як відповідь «ні» дали лише 22,3%. У кластері 2 з'являється відповідь «не знаю» (6,7%), однак водночас значно менше відповідей «так» і «переважно так» (61,2%), а більше відповідей «ні» (32,1%). Стосовно України, то лише 25% респондентів задоволені станом персональної поінформованості про стан екологічної ситуації, 60,1% не задоволені, а 14,9% не можуть визначитися.

Таблиця 2

Відповіді респондентів на питання «Чи задоволені Ви рівнем персональної поінформованості про стан екологічної ситуації в країні?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	31,9	32,8	1,3
Переважаю так (On major issues)	45,8	28,4	23,7
Ні (No)	22,3	32,1	32,0
Переважаю ні (Mostly no)	0,0	0,0	28,1
Не знаю (I don't know)	0,0	6,7	14,9

Дані табл. 3 демонструють, що з кластеру 1 понад 90% респондентів отримують інформацію з мережі Інтернет, а лише в межах 5% – завдяки власним спостереженням та телебаченню. У кластері 2 Інтернету в цьому питанні довіряють близько 70% респондентів, тоді як телебаченню та власним спостереженням – по 12,7%. Також респонденти цього кластеру отримують інформацію про стан довкілля з газет (3%) та радіо (2,2%).

Таблиця 3

Відповіді респондентів на питання «Яке для Вас основне джерело інформації про стан екологічної ситуації в країні?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Власні спостереження (My observations)	5,4	12,7	19,3
Інтернет (Internet)	90,5	69,4	58,7
Телебачення (TV)	4,1	12,7	17,9
Газети (Newspapers)	0,0	3,0	2,3
Радіо (Radio)	0,0	2,2	1,8

Стосовно українців, то трохи більше 2% опитаних отримують інформацію про стан екологічної ситуації в країні з газет, менше 2% – з радіо, близько 18% – з телебачення, 19,3% в цьому допомагають власні спостереження, а майже 59% – Інтернет.

З табл. 4 видно, що у кластері 1 73% респондентів обізнані про екологічні права людини, близько 19% ні, а більше 8% було важко відповісти на це запитання. У кластері 2 менша частка як тих, що добре обізнані (68,2%), так і тих, що не обізнані (17,8%) стосовно екологічних прав, тоді як частка тих, кому важко відповісти, становить 14%. Водночас лише близько 41% опитаних українців знають про екологічні права людини, 32% не знають, а трохи більше 27% респондентам було важко відповісти на поставлене запитання.

Таблиця 4

Відповіді респондентів на питання «Чи знаєте Ви про екологічні права людини?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	73,0	68,2	40,8
Ні (No)	18,9	17,8	32,0
Не знаю (I don't know)	8,1	14,0	27,2

З табл. 5 видно, що у кластері 1 майже 34% респондентам вдалося відстояти свої екологічні права, у менше 3% були невдалі спроби, тоді як у 46,5% опитаних такого досвіду не було. Щодо кластеру 2, то лише у 23,5% респондентів були успішні спроби відстояти свої екологічні права, невдалі спроби були у 21,2%, тоді як у 45,5% такого досвіду не було. Вітчизняні респонденти переважно не мають досвіду відстоювання своїх екологічних прав (84,2% опитаних українців вказують на це), у 4,4% були такі спроби, проте невдалі, а лише 3,5% вдалося відстояти свої екологічні права.

Таблиця 5

Відповіді респондентів на питання «Чи був у Вас досвід захисту Ваших екологічних прав?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так, і мені вдалося відстояти свої права (Yes, and I succeeded)	33,8	23,5	3,5
Були спроби, але невдалі (Yes, I tried, but failed)	2,8	21,2	4,4
Ні, такого досвіду не було (No, I never had to)	46,5	45,5	84,2
Не знаю (I don't know)	16,9	9,8	7,9

З табл. 6 видно, що як у кластері 1, так і в кластері 2 понад 70% респондентів готові долучитись до розв'язання екологічних проблем (у кластері 1 таких майже 80%, тоді як у кластері 2 – майже 76%). Проте у кластері 2 понад 11% не бажають брати участь в екологічних ініціативах, тоді як у кластері 1 менше 7% заявляють про свою неготовність до екологічних ініціатив. Стосовно України, то лише 59,2% опитаних українців готові долучитись до роботи з вирішення екологічних проблем, майже 8% не готові, а майже 33% респондентів було важко відповісти на поставлене запитання.

Таблиця 6

Відповіді респондентів на питання «Чи готові Ви долучитись до роботи з вирішення екологічних проблем?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	79,7	75,8	59,2
Ні (No)	6,8	11,4	7,9
Не знаю (I don't know)	13,5	12,8	32,9

З табл. 7 видно, що респонденти кластеру 1 та України практично у 60% випадків щось чули про існування міжнародних екологічних організацій,

також майже 38% опитаних кластеру 1 та 34% з України можуть дещо розповісти про екологічні організації, ніколи не чули про їх існування близько 4% респондентів кластеру 1 та України. Стосовно кластеру 2, то суттєво менше респондентів обізнані щодо існування міжнародних екологічних рухів та організацій (44%), може дещо розповісти лише черверта частина, а ніколи не чули 19,4%.

Таблиця 7

**Відповіді респондентів на питання
«Чи поінформовані Ви про існування
міжнародних екологічних організацій?» (%)**

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так, щось чув (чула) (Yes, I heard something)	58,1	44,1	60,4
Так, і можу дещо розповісти (Yes, I can even tell you something)	37,8	24,6	33,6
Ні, ніколи не чув (чула) (No, I never heard anything)	2,7	19,4	3,7
Не знаю (I don't know)	1,4	11,9	2,3

З табл. 8 видно, що респонденти як кластеру 1, так і кластеру 2 лише у 50+% вірять у загрозу світової екологічної кризи, тоді як серед українців таких понад 88%. Скептично ставляться до існування екологічної кризи майже 42% респондентів кластеру 1, 27% кластеру 2, лише близько 4% опитаних з України. Вагаються з відповіддю близько 7% респондентів кластеру 1, 8% з України, майже 20% кластеру 2.

Таблиця 8

**Відповіді респондентів на питання
«Чи вважаєте Ви, що сьогодні існує загроза
світової екологічної кризи?» (%)**

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	51,4	53,4	88,2
Ні (No)	41,8	26,7	3,9
Не знаю (I don't know)	6,8	19,9	7,9

З табл. 9 видно, що респонденти кластеру 1 лише у 20% випадків визнають транспорт чинником світової екологічної кризи, респонденти кластеру 2 – у 31% випадків, опитані з України – у 41% випадків. Промисловість як загрозу екології визнають 19,6% респондентів кластеру 1, 22,2% кластеру 2, 31,7% українців. Зростання кількості населення визнає загрозливим для екологічного розвитку країн близько 11% респондентів кластеру 1, понад 15% кластеру 2, лише близько 5% українців. На зростання природних аномалій та інші чинники впливу на довкілля респонденти кластеру 1 вказують у 15% та 16% випадків, тоді як для респондентів кластеру 2 та України ці фактори є несуттєвими.

Відповіді респондентів на питання «Який чинник світової екологічної кризи є найбільш істотним?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Транспорт (Transport)	20,3	30,6	41,0
Зростання кількості населення (Population growth)	10,9	15,3	4,8
Зростання природних аномалій (Increasing number of natural anomalies)	15,2	5,6	5,3
Сільське господарство (Agriculture)	8,0	4,2	0,0
Вплив фінансово-промислових груп на екологічну політику країни (regionу) (Impact of financial and production groups on environmental policy of your country/region)	7,2	13,9	13,7
Промисловість (Production sector)	19,6	22,2	31,7
Інші чинники (Other)	15,9	0,0	3,1
Не знаю (I don't know)	2,9	8,2	0,4

Вплив фінансово-промислових груп на екологічну політику визнають загрозливим фактором лише трохи більше 7% респондентів кластеру 1, однак близько 14% кластеру 2 та України. Сільське господарство вважають загрозливим для екологічного розвитку 8% респондентів кластеру 1 і понад 4% кластеру 2. Українці не зазначають як фактор загрози світової екологічної кризи сільськогосподарське виробництво, тоді як респонденти кластеру 2 – інші чинники.

З табл. 10 видно, що респонденти кластеру 1 майже у 53% випадків вказують на те, що уряд вживає достатніх заходів для покращення екологічної ситуації в країні їх проживання, 43,1% респондентів з цим не погоджуються. У кластері 2 позитивних відповідей суттєво менше, а саме майже 40%, тоді як негативних – майже 50%. Стосовно України, то понад 92% опитаних впевнені в тому, що влада робить недостатньо для покращення екологічної ситуації в країні, а лише трохи більше 2% вважають інакше.

Таблиця 10

**Відповіді респондентів на питання «Чи достатньо
тих заходів, яких сьогодні вживає влада для
поліпшення екологічної ситуації в країні?» (%)**

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	12,5	11,8	1,3
Переважно так (On major issues)	40,3	27,6	0,9
Ні (No)	43,1	49,6	92,5
Не знаю (I don't know)	4,1	11,0	5,3

З табл. 11 видно, що респонденти кластеру 1 у 93% випадків пов'язують стан екологічної ситуації з ефективністю врядування в країні, у кластері 2 аналогічної думки дотримуються майже 78% респондентів, в Україні 74%. Однозначне «ні» на це питання дають 1,4% респондентів кластеру 1, 11,2% респондентів кластеру 2, 7% опитаних в Україні. Найбільша частка тих, хто не впевнений зафіксована серед українців (18,9%).

Таблиця 11

**Відповіді респондентів на питання
«Чи вважаєте Ви, що стан екологічної ситуації
пов'язаний з ефективністю врядування?» (%)**

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	39,2	41,0	26,3
Переважно так (Almost certainly yes)	54,1	36,6	47,8
Ні (No)	1,4	11,2	7,0
Не знаю (I don't know)	5,4	11,2	18,9

З табл. 12 видно, що респонденти усіх кластерів та України дають практично ідентичні від-

Таблиця 9

повіді на питання про зв'язок стану екологічної ситуації з рівнем корупції, а саме приблизно 65% впевнені в цьому, понад 20% вважають, що це не так, понад 10% вагаються з відповіддю.

Таблиця 12

Відповіді респондентів на питання «Чи вважаєте Ви, що стан екологічної ситуації пов'язаний з рівнем корупції?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	36,1	34,3	34,1
Переважає так (Almost certainly yes)	30,6	29,9	33,6
Ні (No)	20,8	25,4	20,4
Не знаю (I don't know)	12,5	10,4	11,9

З табл. 13 видно, що більшість респондентів, які впевнені, що саме фінансово-промислові групи є основним фактором погіршення екологічної ситуації, перебуває в кластері 1 (81,1%), серед українців таких 76,4%, дещо менше їх у кластері 2 (72,4%). Виступають проти вирішального впливу фінансово-промислових груп 14,2% респондентів кластеру 2, 12,2% кластеру 1, тоді як серед українців таких лише 6,1%. Найбільша частка тих, хто вагається з відповіддю зафіксована серед українців (17,5%). Результати цього уточнюючого питання кореспондуються з відповідями на питання про чинники світової екологічної кризи в розрізі груп респондентів.

Таблиця 13

Відповіді респондентів на питання «Чи вважаєте Ви, що фінансово-промислові групи є основним чинником погіршення ситуації з екологією?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	27,0	29,1	21,1
Переважає так (On major issues)	54,1	43,3	55,3
Ні (No)	12,2	14,2	6,1
Не знаю (I don't know)	6,7	13,4	17,5

З табл. 14 видно, що близько 44% респондентів кластеру 1, 53% респондентів кластеру 2, майже 32% опитаних українців вважають, що корпорації, які займаються рослинництвом і тваринництвом, схильні пропонувати в умовах низької якості інститутів продукцію неекологічного способу виробництва. Понад 38% респондентів кластеру 1 та близько 21% респондентів кластеру 2, а також майже 51% українців також схильються до цієї думки. Лише 6,8% респондентів кластеру 1, 20,8% респондентів кластеру 2, майже 9% опитаних українців так не вважають.

Таблиця 14

Відповіді респондентів на питання «Чи вважаєте Ви, що корпорації, які займаються тваринництвом та рослинництвом, за низької якості інститутів схильні пропонувати продукцію неекологічного способу виробництва?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	43,8	52,8	31,6
Переважає так (Almost certainly yes)	38,4	20,8	50,9
Ні (No)	6,8	20,8	8,8
Не знаю (I don't know)	11,0	5,6	8,7

З табл. 15 видно, що близько 33% респондентів кластеру 1 відзначають зміни в екологічній ситуації

місяця свого проживання на краще, майже 30% не бачать жодних змін, понад 26% помітили зміни на гірше. У кластері 2 позитивні зміни фіксують майже 28% респондентів, 30,1% змін не бачать, понад 29% відзначають погіршення екологічної ситуації. В Україні ситуація така: 14,5% опитаних відзначають покращення екологічної ситуації в місцях проживання, майже 40% не бачать жодних змін, понад 41% вбачають зміни в бік погіршення.

Таблиця 15

Відповіді респондентів на питання «Як змінилась екологічна ситуація в місці Вашого проживання за останні 5 років?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
В кращий бік (It changed for better)	32,8	27,8	14,5
Без змін (Nothing changed)	29,7	30,1	39,5
В гірший бік (It changed for worse)	26,5	29,3	41,2
Не знаю (I don't know)	11,0	12,8	4,8

З табл. 16 видно, що майже 82% респондентів кластеру 1 вважають екологію суспільним благом, майже 78% респондентів кластеру 2 та понад 96% українців дотримуються аналогічної думки. Вагаються з відповіддю переважно респонденти кластеру 2 (19,1%) та кластеру 1 (14,1%).

Таблиця 16

Відповіді респондентів на питання «Чи вважаєте Ви, що хороша екологія є суспільним благом?» (%)

Відповіді	Кластер 1	Кластер 2	Україна
Так (Yes)	60,6	58,0	78,9
Переважає так (Almost certainly yes)	21,1	19,8	16,7
Ні (No)	4,2	3,1	2,6
Не знаю (I don't know)	14,1	19,1	1,8

Висновки. Проведене анкетування для виявлення вподобань щодо екологічних факторів індивідуального добробуту респондентів різних країн світу дає змогу зробити кілька важливих висновків.

По-перше, на відміну від громадян різних країн світу, що згруповані у два кластери, рівень поінформованості українців щодо стану екологічної ситуації залишається низьким.

По-друге, українці менше довіряють інформації з Інтернету, ніж респонденти інших кластерів, тоді як більше звертаються за інформацією до телебачення та власних спостережень.

По-третє, щодо екологічних прав людини вітчизняні респонденти майже не обізнані, відповідно, не мають досвіду їх захисту, на відміну від представників інших країн світу.

По-четверте, українці демонструють меншу схильність і готовність бути залученими до розв'язання екологічних проблем, ніж представники інших кластерів.

По-п'яте, про існування та діяльність міжнародних екологічних організацій вітчизняні респонденти поінформовані на рівні представників інших країн світу.

По-шосте, українців більше, ніж представники інших націй, вірять у загрозу світової екологічної кризи.

По-сьоме, як чинники світової екологічної кризи респонденти всіх кластерів переважно виділяють транспорт та промисловість, тоді як зростання кількості населення найбільше тур-

бує представників кластеру 2, зростання природних аномалій – представників кластеру 1, вплив фінансово-промислових груп – представників кластеру 2 та українців.

По-восьме, українці більше, ніж представники інших країн світу, незадоволені діями уряду щодо покращення екологічної ситуації, хоча з ефективністю врядування пов'язують стан екології значно менше українців, ніж представників інших кластерів. З рівнем корупції стан екологічної ситуації

пов'язують представники всіх груп респондентів приблизно однаково.

По-дев'яте, українці досить песимістично порівняно з представниками інших країн світу сприймають зміну екологічної ситуації в місці свого проживання на краще.

По-десяте, вітчизняні респонденти більше схильні вважати екологію суспільним благом, ніж представники інших кластерів, що пояснює патерналістське ставлення до неї українців.

Список використаних джерел:

1. Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 932-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/932-2016-p>.
2. Dluhopolskyi O.V., Dluhopolska T.I., Vazmi A. Sustainable development, values and ecological policy. Стратегії та політика розвитку територій: міжнародні, національні, регіональні та локальні виклики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (10–12 травня 2018 р.). Чернівці, 2018. С. 91–92.
3. Kozluk V.V., Dluhopolskyi O.V., Farion A.I., Dluhopolska T.I. Crony sectors as a barrier to economic well-being and ecologization (case of Ukraine). *Economics and Sociology*. 2018. Vol. 11. № 3. P. 113–132.
4. Длугопольський О.В. Екологічна компонента сталого розвитку: від теорій до імплементації. *Світ фінансів*. 2017. № 4. С. 7–23.
5. Длугопольський О.В. Екологічний расизм та рух за екологічну справедливість. Управління соціально-економічним розвитком держави та регіонів: збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 квітня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 91–93.
6. Екологічний портрет громадянина України: порівняння ЄС та рекомендації: аналітичний документ // Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2018. 42 с.
7. Екологічний портрет громадянина України // Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2018. 26 с.
8. Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Львів, 2017. 168 с.
9. Як підвищити ефективність реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на регіональному рівні: аналітичний документ // Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2018. 22 с.

Длугопольский А. В.

Ивашук Ю. П.

Тернопольский национальный экономический университет

ВОСПРИЯТИЕ ЭКОЛОГИИ КАК ОБЩЕСТВЕННОГО БЛАГА: КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ

Резюме

На основе анкетирования 434 респондентов разных стран мира исследовано отношение представителей разных наций к экологии как общественному благу. Выделены ключевые, с точки зрения респондентов, факторы мирового экологического кризиса. Сформулированы выводы, которые позволяют продемонстрировать отличия в восприятии экологии как общественного блага между украинцами и представителями других стран мира.

Ключевые слова: экология, общественное благо, администрирование, коррупция, кластер.

Dluhopolskyi O. V.

Ivashuk Y. P.

Ternopil National Economic University

ENFORCEMENT OF ECOLOGY AS PUBLIC GOOD: COMPARATIVE ANALYSIS

Summary

Based on the questionnaire of 434 respondents from different countries of the world, the attitude of representatives of different nations to ecology as a public good is researched. The key factors of the global environmental crisis are identified. The conclusions that make it possible to demonstrate differences in the perception of ecology as a public good between Ukrainians and representatives of other countries of the world are formulated.

Key words: ecology, public good, governance, corruption, cluster.